

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia.
BRAȘOV, piața mare Nr. 30.
Scrisorile nefrancate nu
se primesc. Manuscrise
nu se retrimit.

INSERATE se primesc la AD-
MINISTRAȚIUNEA în Brașov și la
următoarele Birouri de anunțuri:
In Viena: M. Duker Nachf.
Max. Augenthaler & Emrich Lesser,
Karlmann Schalk, Rudolf Wasse,
A. Opperle Nachf. Anton Oppelk.
In Budapesta: A. V. Goldber-
ger, Ekstein Bernat. In Ham-
burg: Marolyl & Liebmenn.

PREȚUL INSERȚIUNILOR: o se-
riă garmond pe o colonă 6 cr.
și 30 cr. timbru pentru o pu-
blicare. — Publicării mai dese
după tariful și învială.

RECLAME pe pagina a 3.a o
seriă 10 cr. sau 50 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(Număr de Duminică 26)

„GAZETA“ iese în fiecare zi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminică 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 franci.
Se prenumeră la toate o-
ficiile poștale din țară și din
afară și la d-ii colectori.

Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare,
Târgul Inului Nr. 30, etajiu
I.: Pe un an 10 fl., pe șase
luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr.
Cu dusul în casă: Pe un an
12 fl., pe șase luni 6 fl., pe trei
luni 3 fl. — Un exemplar 5 cr.
v. a. sau 15 bani. — Atât abo-
namentele cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 141. — Anul LXI.

Brașov, Duminică 28 Iunie (10 Iulie).

1898.

Din cauza s-ței sărbători țiarul nu va
aparé până Marți seara.

Nou abonament la Gazeta Transilvaniei

Cu 1 Iulie st. v. 1898

se deschide nou abonament, la care
invităm pe toți amicii și sprijini-
torii fôiei noastre.

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria:

pe un an . . . . . 12 fl.
pe șase luni . . . . . 6 fl.
pe trei luni . . . . . 3 fl.

Pentru România și străinătate:

pe un an . . . . . 40 franci
pe șase luni . . . . . 20 „
pe trei luni . . . . . 10 „

**Abonamente la numerele cu data
de Duminică:**

Pentru Austro-Ungaria:

pe un an . . . . . 2 fl.
pe șase luni . . . . . 1 fl.

Pentru România:

pe un an . . . . . 8 franci.
pe șase luni . . . . . 4 „

Abonarea se poate face mai ușor
prin mandate postale.

Administrațiunea

„Gazetei Transilvaniei“.

Stêlpul de mântuire.

De când maghiarismul violent
și-a pus ca țintă dărămarea credin-
ței și obiceiurilor străbune ale po-
pórelor acestui stat, bărbații tutu-
ror bisericilor și confesiunilor, în
cară a mai rămas ceva nestricat,
privesc cu cele mai mari îngrijiri
asupra viitorului.

Și a dreptate să fiă îngrijați.
Legea străbună și credința în Dum-
neđeu populórelor este stêlpul mân-
tuirii, pentru noi, ca și pentru ori-
care alt popor din lume; este acel

stêlp al mântuirii, care pe noi Ro-
mânii ne-a făcut să trecem biruitori
prin valorile furioase ale atâtor se-
culi, rămânând aceiași, cari am fost
și înainte de asta cu opt-spre-țece
veacuri, când marele împărat Traian
ne-a adus pe acest pământ al vechei
sale Dacie. Legea străbună și credința
în același Dumnezeu a susținut le-
gătura frâției în sinul popórelor, în-
tărindu-le în lupta pentru apărarea
comună a fraților de aceeași limbă.

De acest stêlp puternic vré ocăr-
muirea unгурescă să ne deslipescă,
ca astfel turbatele valori ale ma-
ghiarișmului să ne potă răpi din loc
și să ne facă să alunecăm în călda-
rea cea mare, în care maghiarisa-
torii vor să fərbă și descompună po-
pórele pentru a plămădi din ele un
nou popor, încălțat și îmbrăcat în
pintenți și 'n atilă păn' după urechi.

Dér stêlpul mântuirii populórelor
e lăsat de Dumnezeu și cei ce se
incercă a ne deslipi de el își sapă
înși-și grópa peirei. Când nu va mai
fi credința în Dumnezeu și alipire
de legea strămoșescă, nu va mai
fi nici iubire între ómeni, nici ascultă-
re de părinți, nici dragoste pen-
tru neam, nici credința cătră patriă
și tron, ci se va dărâma tot cei
nobil și frumos, tot cei bun și vir-
tuos, cum s'au dărâmat odinórá zi-
durile Ierusalimului.

Acésta o simț mulți și dintre
dușmanii noștri, o simț chiar și unii
dintre cei mai credincioși amici ai
tendințelor de desnaționalizare, cari
în programul lor politic și-au luat ca
principiu maghiarizarea noastră. De-
vadă acel însemnat număr de bār-
bați catolici maghiari, cari grupați
în așa numita „partidă populară“,
în frunte cu contele Ferdinand Zi-
chy, au arborat stindardul celei mai
înflăcărare lupte în contra acelor
porniri ale conaționalilor lor dela
guvern, cari tind la dărâma credin-
ței și la distrugerea aședămintelor
bisericesci.

Cei mai mult, înși-și Jidanii,
acești patrioți cu patentă, frații de
cruce ai Maghiarilor și primii fa-
vorii ai guvernului, arată cele mai
mari îngrijiri pentru pestrarea cre-
dinței lor și caută din resputeri a-se
ingrădi în contra pornirilor, cari
tind la dărâma legii și prin ea
la dărâma individualității lor de
rassă. Dovadă ne sunt în privința
acésta numărósele sinagoge și scóle
jidovesci, ce răsar ca din pământ
în toate pârțile; dovadă ni a dat și
marea adunare a reuniunii învăță-
torilor jidană din totă țera, ce s'a
ținut săptămâna acésta în Budapesta.
In acésta adunare dascălii jidană au
hotărât, că „fiind scóla singurul basti-
on de apărare al confesiunii“, să
se facă tot ce le stă în putința pen-
tru susținerea scólelor jidovesci și
pentru înființarea altor scóle nouă,
ér în scóle să se propună talmudul
în măsură mai mare ca până acum
și să se dea deosebită atențiune
desvoltării sentimentului religios
(jidovesc) al scolarilor. Ba, ca și
fetele jidance să potă avé profesore
crescute în spiritul legii lor, das-
călii jidană au hotărât să lucreze din
tote puterile și pentru înființarea
unei preparandii israelite de fete. In
scopul acésta ei vor cere și ajutorul
guvernului, care de sigur nu va in-
târđia să li-l și dea, căci dóră Ji-
danii sunt ómenii lui.

Ei bine, decă Maghiarii înși-și
au ridicat stindardul luptei pentru
apărarea legii și credinței lor; decă
chiar și veneticii evrei, cari au luat
pompoșele atile de pe umerii ma-
gnaților ungruri pentru a se împodobi
înși-și cu ele: decă chiar și acéștia,
đicem, arată atâta îngrijire pentru
conservarea legii strămoșesci, atunci
ce să đicem noi? Ce să đicem noi
Românii, poporul nostru românesc,
al cărui singur stêlp de mântuire a
fost în toate timpurile alipirea cu
credința la legea strămoșescă și în
contra cărnia sunt în primul loc in-

dreptate uneltirile distrugătore ale
maghiarișmului violent?

Să ne tragem bine de sémă ce
facem și cum facem. Farmecul pu-
terei noastre constă și a constat in-
tódéuna în caracterul conservativ
al poporului, care pururea a ținut
cu tăriă la credința moștenită din
părinți, la obiceiurile sale străbune,
la legea sa strămoșescă. Când acésta
se vor slăbi, slăbită va fi și puterea
noastră națională de rezistență.

De aceea am așteptat și aștep-
tăm ađi mai mult ca oră și când,
mai ales dela acei cărturari români,
cari trăiesc în mijlocul poporului, ca
să nu-și uite de-a premerge cu esem-
plu, onorând biserică și aședămintele
ei străbune. Ne adresăm la tinerimea
noastră școlară mare și mică, care
reintorcându-se acum, la finea anului
școlar, în mijlocul poporului, e chă-
mată a da e emplu de nobleță și
bună crescere.

Să nu se credă, că cei ce caută
a și arăta „iscusința“ prin ignorarea,
ori chiar desprețuirea obiceiurilor
de credință ale poporului, fac
prin acésta vré-un serviciu națiunei
lor. Din contră, nimic nu potescărbi
mai mult pe ómenii de bun simț,
decă purtarea îngâmfată a celor ce
dau cu barda'n lună și cari, de „in-
vęțați“, ce se cred a fi, nu mai vor
să cinstescă nimic din ceea ce au
cinstit părinții și strămoșii lor.

Esemplul unora ca acéștia e mai
mult decă condamnabil, căci demo-
raliséză poporul, prepară abaterea
lui dela credința și mână apa pe móra
celor ce sapă grópa noastră. Aștep-
tăm decă dela tinerimea noastră șco-
lară, ca să fiă model de modestie și
purtare bună în mijlocul poporului, sti-
mându-l după cuviința și inchinân-
du-se împreună cu el aceluși Dumnezeu
mare și puternic, care varsă mân-
găere în inimile celor asupriți și-i
întăreșce în lupta sfântă de apărare.

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Characterul

Archiepiscopului și Metropolitului
Andreii Șaguna.*)

Plecați genunchii voștri întâiu pe la mor-
minte,
și țerna străbunescă ferbinte-o săruțați
De-a lor curaj, virtute aduceți-vé-amine,
și voi patriotismul de acolo 'l învățați!
Un floromân.

Numai cei-ce au muncit și
s'au jertfit pentru țera și nea-
mul lor sunt vrednici de veci-
nică pomenire.

Un rege. care pórtă cuvântul și
condeiul deopotrivă cu și
sceptrul și coróna.

Onorată Adunare!

Stimați Domni și Dóme! Iubită
tinerime școlară!

Recunoștința este o flóre, care
cresce numai în inimile nobile. Nu-

*) Cuvânt rostit de Profesorul Ioan
Popca, în sala festivă a gimnasiului, în pre-
sența școlarilor și întregului corp profesoral
dela scólele gimnasiale, reale și comerciale,
și a altor onorațorii din Brașov, cu prilejul
sărbării aniversării a 25-a a morții mare-
lui bărbat.

mai un om străbătut în adêncul su-
fletului său de sentimente nobile este
capabil a se gândi cu adêncă re-
cunoștință la bărbații cei mari, fă-
cători de bine ai ómenirii: a privi
cu sfântă evlavie chipul măreț al
sufletului lor; a admira caracterul
și faptele lor strălucite pline de iu-
bire și de jertfure; a se inspira de
tote ale lor virtuți și a se hotărâ să
fiă întru toate asemenea lor, călcând
în urmele lor. Asta însemneză a fi
cu recunoștință cătră aceia, cari
și-au pus sufletul pentru binele óme-
nirii.

Un astfel de simț de sfântă pie-
tate este, care i-a făcut pe fii bise-
ricii noastre naționale din întréga
provincie metropolitană, din orașe
și sate și cătune, a-se aduna la un
loc, ca cu însuflețire împrumutată
și imulțită să aducă tributul recu-
noștinței lor celui mai vrednic din-
tre cei vrednici și străluciți fii ai
neamului nostru, nemuritorului, ma-
relui Archiepiscop și mitropolit de
odinórá, Andreii Șaguna, care și-a
dat tot, și-a dat sufletul pentru po-
porul său.

Două-đeci și cincă de ană sunt
astăzi, de când o veste fulgerătore
a fost săgetat inimile tuturor, că
Metropolitul Șaguna nu mai este în-
tre cei vii, acela, care timp de 27
de ană fusese ángerul tutelar al bi-
sericeii și neamului său. In o viață
bogată în fapte mărețe, mai bine de
un pătrar de secol, de când Dum-
neđeirea l'a fost pus pe scaunul die-
ceseii noastre ca conducător al bise-
ricii și poporului nostru ardolean,
Episcopul și mai apoi metropolitul
Șaguna se identificase într'atâta cu
geniul și aspirațiunile poporului ro-
mânesc de ambe confesiunile, încât
el intrupa în sine pe omul provi-
dențial menit a fi cea mai înaltă și
cea mai curată a lor expresiune.

Înțelegem decă mărimea și adê-
nceimea durerei tuturor fililor săi su-
fletesci, când auđiră înfricoșata veste
tulgerătore.

Inimile tuturor erau zdrobite.
'Mă aduc aminte, ce era atunci în
Brașov: Gimnasiul în dolii; biseri-
cile în dolii; sunetul lugubru al clo-
potelor; pe ferestrele tuturor filfăiau
stindarde de dolii.

Și aveau cauză Brașovenii să l
jelescă, și aveau cauză să le fiă ini-
mile cernite. Căci Brașovul era mă-
găritarul comunelor sale bisericesci.
La Brașov venia el cu drag. Brașo-
vul i-a fost dat atâtea doveđi de
iubire fiescă. Brașovul i-a fost făcut
de atâtea-ori primiri strălucite, în-
têmpinându-l ca pe un rege: cu ban-
deriu imponent de călăreți și de tră-
suri! Cu conduct de mii de facile!
Cu sărbători strălucite în onórea lui!

In Brașov era unicul gimnasiu
în întréga metropolie, la care Șaguna
se uita cu fală. Și sala gimnasiului,
unde suntem noi acuma, era împo-
dosită de figura lui maiestóasă. Și de
pe ferestrele gimnasiului, și de pe fe-
restrile palatului eforiei din piéța Bra-
șovului, precum și înaintea frontis-
piciului acéștii institut, înainte încă
de a fi el clădit, cu prilegiul puneri
petrei fundamentale, adese-ori a
fost răsănat cuvântul scump al Ma-
relui Metropolit.

Dér nu numai Brașovul era ast-
fel în dolii adênc. Românimea în-
trégă îl jelea. Presa întrégă română,
điarele din Bucuresci și Iași și de

Revista politică.

Nu de géba a 4is cine a 4is, că duchul rău și vicieșugul dușmanului nu dorme nicădată. Avem noi Români de sub stăpânirea ungurească mulți dușmani pe toate părțile, dér în răutate și vicieșug par'că nici unui nu întrec pe acei câți-va stetni ai Coronei, cari sunt puși să ocărnuască trebile țării. Între aceștia se află din nenorocire și ministrul învățământului public Iuliu Wlassics, care de când șede în scaunul ministerial numai rău ni-a voit și tot numai necazuri și neajunsuri a umblat să ne facă. Chiar anul acesta ministrul Wlassics a dat o ordonanță, în care provacă comunele, ca să contribuie și ele cu lucrul, cu materialul său cu sume de bani la edificarea școlilor de stat, și impune în mod volnic comunelor, ca ele să se îngrijască de conservarea, curățitul și de asigurarea școlilor de stat contra focului. Ordonanța aceasta a măriștrului în vicieșuguri Wlassics cere dér nu mai puțin, decât ca acele comune, în cari se află școle de stat, să fie îndatorate a da acestor cuiburi de maghiarisare și alt fel de ajutoare, ca ast-fel statului, care le-a înființat tot din sudorea muncii populației, să-i fie cu atât mai ușor a-le susține. Și lucrul naibei. D-l Wlassics se face a nu scii, că în înțelesul § 80 al legii despre școle din 1868 *școlile de stat* este dator a susține școlile înființate de el, prin urmare comunele nu pot fi silită a contribui la edificarea, cu atât mai puțin la conservarea, curățirea și asigurarea lor contra focului. Dér ministrul se provacă în ordonanță la un § 42, pe care își întemeiază violența cerere. Acest paragraf însă nu privește decât școlile comunale, ér nică decât școlile de stat — cu alte cuvinte, ministrul unguresc al învățământului umblă pe căi pierdute să ducă în rătăcire pe cei neorientați. Un ast-fel de cas s'a întâmplat de curând în comuna Zărnești lângă Brașov. Reprezentanța acestei comune însă, conșcie de drepturile și datorințele ei, a adus hotărîrea unanimă, că în sensul legii, *comuna nu este obligată a urma poruncei ministeriale*. Accentuăm anume acesta, pentru că purtarea bravilor zărneșteni să fie de pildă tuturor acelor reprezentanțe comunale, cără cari ministrul s'ar adresa cu ast-fel de pretensiuni absurde, volnice și ilegale.

Săptămâna acesta s'a ținut în Peșta cea vestită un mare săbor al dascălilor unguri dela preparandii. S'au sfătuit dascălii unguri, în ce chip ar pute ei să organizeze învățământul în acest soi de institute, ca interesele maghiarisării să fie cu atât mai bine și mai grabnic ajutate. Un mare plan a prezentat în privința acesta săborului comitetul acestuia, și din punctele acestui plan, cel care mai de aproape ne privește pe noi Români, este punctul în care se cere, ca în toate preparandiile din țară să se introducă, ca limbă de propunere, limba maghiară. Nu-i vorba, n'au gust rău jupânii dascăl maghiari. Pentru maghiarisare toate se pot face în țara ungurească, chiar și Jidani își taie perciunii decă „sfântă” ideie de stat maghiar li-o cere acesta. S'a aflat însă un anumit Peterffy, care a cutezat să propună, că pré mult cerându-li-se dintr'odată naționalităților și confesiunilor, săborul să aibă milă de bietele preparandii valahe, sârbesci, sâseși etc. și să le lase măcar atât, ca religia și literatura proprie să se propună în limba maternă. Și, minunea minunilor! Cei mai mulți s'au învoit, ca așa să fie, pentru-că ast-fel fiind „li-se ia agitatorilor din mână arma, prin care amăgesc tinerimea a crede, că nația ungurească prigonesce cultura străină”. Conform acestei hotărîri, săborul dascălicesc a decis, să înainteze ministrului Wlassics o rugare în sensul, ca să fie și el atât de „milostiv” de a da voie, ca în preparandiile nemaghiare religia și literatura să se propună în limba cutărei naționalități — *No, ke tare-i minunat!* Adeca cum? Își are omul casa lui, masa lui, familia lui, — dér într'o bună dimineță se pomenesc, că, fără a mai bate la ușă, intră la el un scriitor la mînt și începe să-i poruncască, ca toți căsenii să jöce după cum le cântă el, dér să jöce înainte de a pune prânzul pe masă. Ér după-ace s'a întins masă, cere cu obraznicie, ca 'n borșul simplu dér nutritor, să törnezămă de papricaș ardeiat la nebulie și cel mult strămoșesca mămăligă li-se iartă s'o pötă mânca așa mai pe după cuptor. Da, tocmai așa stăm cu pretensiunile șuchiate ale săborului dascălicesc din vorbă. Înșé ómeni vom fi și noi, și nu vom lăsa, ca tocmai în măsură atât de barbară să-jöcă bată joc de marile noastre interese de limbă și cultură națională cei, cari au încă mare nevoie de adevărată cultură europeană.

pretutinderi erau încadrate în doliu. „Jeliți Români”, dăcea Cesar Boljac, „căci ați perdut pe acela, care era incarnațiunea geniului românesc”. „Plângeți pe acela, care a fost stilpul Românismului”, dăcea „Viitorul” din București. „Curgeți lacrimă, curgeți și rădăcină”, dăcea „Aurora Craiovei”, „curgeți dela Tisa până la Marea Neagră, căci pedestaltul catapetesmei bisericei române de peste Carpați și al columnei Românismului a trecut la eternitate”. Chiar foile streine, mai ales germane, erau pline de expresii de doliu la adresa Marelii Metropolit, a cărui pierdere o priveau toate ca un eveniment trist istoric. „O inimă nobilă a încetat a bate!” scria profes. Dr. Sentz în „Hermanstädter Zeitung”.

„Românilor din Ungaria și Transilvania li-s'a răpit un rar binefacător și înaintător pe câmpul culturii și al progresului. Föia noastră este föia germană. Români, cari au perdut în Șaguna mai mult, să vadă din condolența cea adăncă a noastră, că nu sunt ei singuri, cari sciu cu-

prinde și prețul mărimii lui cea adevărată și istorică.”

Și în adevăr, când Brașovenii, acum 25 de ani, în număr imponent ajunseră cu trenul lor separat în Sibiu și căutară a-se așeza și ei în rând, în frunte cu stégul gimnasiului învălit în flor, abia găsiră loc, căci strada Măcelarilor și strada Cărnădiei din Sibiu era plină de studenți dela școlile gimnasiale și reale evanghelice luterane, dela gimnaziul catolic și dela facultatea de drepturi, fără deosebire de națiune, Români, Germani etc., cu stégurile în flor și cu profesorii lor în frunte; mai departe funcționarii de toate branșele, civili și militari, cu comandantul de corp și cu întregă generalitatea; în sfârșit tot ce Sibiuul avea mai deosebit și mai inteligent.

Curgeau telegramele de condolență din toate părțile imperiului. Cea dintăiu fii dela împăratul-lege Francisc Iosif, adresată Consistoriului din Sibiu prin supremul mareșal de curte Principele Hohenlohe, de cuprinsul următor: „Compățimesc adănc pierderea distinsului și prea meritatului

Dér să lăsăm pe un moment necazurile noastre de aici. Să facem o scurtă privire la fații noștri români din Bucovina. Comitetul partidului național român din frumoasa țară a lui Dragoș, a ținut la 5 Iulie n. o ședință, în care a luat hotărîri însemnate. După sfătuirii, ce au durat trei ore întregi, comitetul național bucovinean a luat o rezoluțiune constătătoare din cinci puncte, în care se dăce: 1) Comitetul aprobă ținuta deputaților români din dieta imperială din Viena pentru resignațiunea manifestată întru salvarea parlamentarismului greu cercat și pentru realizarea unei înțelegerii în starea grea politică, creată prin neînțelegerile dintre cele două popóre ale Boemiei (Cehi și Nemți); 2) Comitetul aprobă pe deplin purtarea în delegațiunii a d-lui br. de Vasilco, care a protestat contra abuzurilor de putere a politicei ungare de stat, ce primejduesc liniștea interioră și nesocotesc relațiunile de bună vecinătate cu regatul român; 3) Comitetul național este nemulțumit cu purtarea acelor membri români din comitetul țării, cari prezenți fiind la ședință, în care s'a făcut numirea unui medic pentru spitalul țării, n'au luat măsură, ca acel post să fie ocupat cu un bărbat deplin corespunzător; 4) Comitetul cere necondiționat, ca clasele paralele române, ce se vor înființa la gimnaziul de stat din Cernăuți, să fie curăț românești, și așteptă, ca membri români ai consiliului școlar al țării, să afirme în viitor lămurit și fără șovăire principiul național în toate afacerile, ce cad în competența acestui consiliu; și în fine 5) Comitetul național, în cunoștința importanței cesțiunei naționale dela ordinea țării, consideră de absolut necesar convocarea unei adunări naționale, cu a cărei pregătire este însărcinată dirigența partidului.

Miercuri după amiază principele și principesa Bulgeriei au sosit la Sinaia pentru a face o vizită Regelui și Reginei României. Gara Sinaia era frumos împodobită cu stéguri românești, bulgărești și cu ghirlande de verdetă. După sosirea trenului, care aducea părechea domnitore a Bulgeriei, regele Carol a îmbrățșat și sărutat pe principele óspe, apoi urmați de suitele lor amândoi suveranii au trecut în revista compania de onóre, după-ace intrară apoi în salonul de recepțiune, unde era față o mulțime de diplomați, miniștri etc. Dela gară cortegiul porni

spre castelul Peleş. Aici o a doua companie de onóre presintă armele, ér musica regimentului 7 de infanteriă a cântat imnul bulgar. Sëra s'a dat un prânz de gală, după-ace a urmat reprezentațiune teatrală. Èri s'au făcut excursiuni și sëra s'a dat un concert. Părechea domnitore bulgară a plecat adă dela Sinaia prin Constanța la Sofia.

Mari și crâncene lupte s'au întâmplat între Spaniolii și Americanii în jur de Santiago de Cuba. Vinerea și Sâmbăta trecută armatele americane de pe uscat s'au ciocnit cu trupele spaniole în apropiere de acel oraș. Americanii năvăriră cu mare putere asupra Spanionilor. Cei dintăiu au pus în linia de bătăie 17.000 de ómeni, 82 de tunuri, cari ajutați de 7000 de resculați sub conducerea lui Garcia, năvăriră asupra óstei de 2000 a Spanionilor. Puscile și tunurile au bubut totă ziua de Vineri. Spaniolii s'au apărăt foarte vitejeșce. Deși inimicul a fost de dece ori mai numeros, totuși Spaniolii au susținut lupta c'un eroism, care le face onóre. În fine ei au fost siliți a-se retrage în întăriturile din preșma orașului Santiago. Au cădüt și de-o parte și de alta mii de morți și răniți. Trei generali americani au primit răni grele de asemenea au fost răniți și câțiva comandanți de trupe spaniolii. Duminică a urmat un mare desastru pentru Spaniolii. Admiralul Cervera, care se afla de câte-va săptămâni cu flota sa de război în portul dela Santiago, s'a decis să iéscă din acest port, străbătënd prin șirul corăbiilor americane, cari steteau la pândă. Încercarea acesta a lui Cervera însă n'au reușit. Întrögă flota lui s'a nămicit, el însuși a fost prins și pus în captivitate pe-o corabiă americană. De Duminică și până adă nu s'a mai întâmplat nimic de semă la Santiago. Americanii au amenințat orașul cu nimicire, decă nu se va preda, Spaniolii însă totuși nu vor să se plece, cu toate că pierderile ce le-au suferit sunt mari, aproape egale c'o nimicire totală. Și lucrul curios. Deși Americanii au ajuns acum deasupra, ei totuși nu cutăză a cuprinde orașul. Corăbiile americane stau încă tot înaintea portului, fără de-ăși lua îndrăznéla să între în el. — Scirea despre desastrul dela Santiago, a întristat mult pe Spaniolii. Elementele răsvrătitóre din Spania încep a-se pune în mișcare și a amenința cu

ne-am depărtat de ei la o distanță mai mare, ajungem a-le măsura porțiunile uriașe, a cunoșce deosebirile lor de delurile pigmei, ce-i împrejmuesc.

Să vedem, cine a fost Șaguna și ce fel de om a fost el, pentru-ace și astăzi, după 25 de ani, și pentru toate timpurile să fie vrednic de atăta venerațiune din partea urmașilor săi.

Mitropolitul Șaguna era dela natură dăruit cu cele mai eminente însușiri trucesci și sufletesci: Persóna lui era de o frumsețe rară. Dărele streine, cu deosebire cele din Viena, nu aflau cuvinte destule de laudă și de admirațiune la toate ocașiunile, mai ales la ceremoniile dela curtea imperială și la alte solenități publice, la cari participa și el.

Era înalt, bine făcut, rumen la față: un leu între muritorii, cum îl numiau Nemții din Viena, când se afla la senatul imperial; cu o fisionomie cum n'am mai vădüt asemenea, și care cineva n'o mai putea uita, vădëndu-o numai odată.

de a dovedi într'un număr al ei mai prospăt, că Ungurii se sporesc spuză în Ardeal. Spune adecă acosta gazetă, că înainte de a se uni Ardealul cu Ungaria, numai trei nații erau recunoscute în marele principat al Transilvaniei: Ungurii, Sașii și Sécuii. „Valahii, cari păcurăreau între munți... nu numărau”. După uniune însă în Ardeal nu e recunoscută decât o singură „națiune ungară politică îndreptățită”, ەر pe lângă acosta mai esistă „Sași verđi și neverđi, irredentiști și lighiști români, cari de asemenea nu numără, cu tóte că nu odată cauzază neplăceri patriei maghiare, care-i hrănesce și căreia ei sunt fi nemulțămitori”.

Deși fițiuca „B. L.” dá óre-care importanță mișcării naționalităților „ațițată de agitatorii români de profesiune în Ardeal”, totuși ea nu vede în acosta o primejdie. Din contra, „Ardealul e mai unghuresc ađi, și puterea lui de rezistență față cu mișcările de naționalitate e mai mare, ca înainte de uniune”.

Acosta părere și-o întemeiază reptila guvernamentală-țișpănescă pe cele mai noue date ale statisticeii, după cari, „deși maghiarismul nu cuceresce cu atăta siguranță, ca în celelalte părți ale Ungariei, totuși nu pôte fi vorba de valahisare”.

După-ce spune, că Ungurii din Ardeal abia fac 31% din populațiune, se mângăie cu aceea, că „puterea popórelor n'o fac numai numerii, ci superioritatea de rassă, ce tot-déuna a avut'o unghurismul și o va avé peste cele-lalte naționalități”. I-se pare însă și gazetei din vorbă, că totuși a spus una pré bócză, și de aceea căta-va rânduri mai la vale se reculege și recunósce, că ęeu, „pe lângă superioritatea rassei, mai e și mărima numerică un factor însemnat”. Dice prin urmare, că Ungurii nu le este ertat a se mulțami cu modestul spor, ce-l arată cu privire la ei statistica populației din Ardeal, ci trebuie să nisuescă a sprijini maghiarismul și mai ales a împiedeca emigrarea Sécuiilor, ca ei să se sporéscă mai tare.

Dér cum să-i sporiți, cinstiți șovinisti, când Sécuii ar sta să piară de fóme, decât nu și-ar lua straița și bățul cătră România, unde își căștiğă pânea de tóte ęilele, ba mai fac și părălute cu cari reitorcându-se acasă plătesc dările grele cătră stat?

Frumos frumușel gazeta guvernamentală-țișpănescă din loc ajunge apoi la constatarea, că Ungurii ardeleni în loc să se sporéscă, pier, înțelegem Ungurii de baștină, ەر nu cei făcuți. Mai ales cei din comitatele Ciuc și Trei-scaune, unde „relativ ei scad”.

Ce are a face însă? Nădejde își pun ei în „regimul național al lui Banffy”, că întărirea unghurismului în Ardeal „va lua proporții mai mari, căci dóră în interesul desvoltării nóstre naționale s'a făcut mai mult

în cei trei ani trecuți, decât cu ęece ani mai înainte”.

Ne oprim aici pentru a constata, că slabă este nădejde acosta. Mare paraleu ar trebui să fiă Banffy ásta, ca să-i succedă a crea Unguri așa numai peste nópte, cum doresc naivii dela gazeta unghurescă locală. Póte el să creze Unguri din tabera álor cu perciuni, din slugarnici și renegeți, din cei lighiști după câte-o bucatură, dér Unguri de baștină, Unguri adevărați — cine pôte să creze decât Dumneđu, care a lăsat sporirea neamurilor? Ungurii cu perciuni ai lui Banffy, renegeții și slugarnicii sunt numai o umplutură fără de valóre reală, ei vor deserta tot déuna în tabere străine, când interesul și specula le va cere acosta.

De gęba, neică, ai voință, decât n'ai și puterintă!

Pentru răspândirea numerilor de Dumineca ai „Gazetei Trans.”. ەرi am primit dela un tinér român din Brașov o scrisóre cu 5 fl., pe cari din modestele sale economii ni-i pune la dispozițiă cu rugarea, ca să trimitem numerii de Dumineca ai „Gazetei Transilvaniei” la cinci comune românesce sęrace, în cari lipsesc ęiare române, „pe adresa unor preoți séu învățatori cum se cade”, cum se esprimă dęnsul. Modestul tinér cere tot-odată, ca numele să nu 'i-l publicăm.

Pentru acosta binefacere, care ni-a reamintit obolul véduvei din Scriptură, rugăm pe d-l dăruitor să priméscă, în numele celor ce vor fi împărtășiți din ea, căldurósă nóstră mulțamită.

Numele celor ajutórați le vom publica la timpul séu.

Listele electorale. Listele de alegători dietali, compuse pentru anul 1899 în mod provisoric, sunt depuse începęnd de la 5 Iulie, și până la 25 Iulie st. n. la oficiul primăriei (magistratului) din loc, ca să pótă fi véđute de ori cine. Reclamațiunile în cazul, decât cine-va are dreptul de alegător și nu este înscris în listă, ori decât este greșit scris, precum și reclamațiunile celor ce sunt înscriși fără de-a avé însă dreptul de alegător, — se pot face în scris la numitul oficiu în timpul dela 5—15 Iulie n. c., ەر observările asupra acestor reclamațiuni în timpul dela 16—25 Iulie tot acolo.

Atragem încă-odată atențiunea alegătorilor români, ca să cerceteze în listele depuse, decât sunt înscriși, și la din contră să reclameze în timpul arătat, dela 5—15 Iulie n. c. La sate tot în timpul arătat trebuie, după lege, să fiă depuse listele electorale la casele comunale și reclamațiunile se fac în același timp.

până ajungea să fiă vehement. În aducerea sentințelor era sever și neflexibil.

Avea o cunoscintă mare de ómeni și rare-ori se înșela în privirile sale.

Moralitatea și religiozitatea lui, curată și nefățărítă, insuflau respect și simț religios și în alții. El scia să supună tot-déuna interesul séu particular binelui de obște.

Vorbă și seria limbile: română, latină, germană, maghiară, unele din limbile slavice, limba fancesă și elină.

Nimeni nu și-a iubit neamul mai mult ca Șaguna. Nimeni nu s'a jertfit mai mult pentru propășirea poporului séu, pentru binele și fericierea lui mai mult ca mitropolitul Șaguna. „Așa se-mi ajute Dumneđu, precum voiesc eu binele și fericierea poporului meu românesc”, ęise el, când puse mai întâiu piciorul pe pământul Ardealului, venind dela Sêrbii. Acosta a fost în anul 1846, Aug. 20

Ēră în 18 Aprilie 1847, cu prílejul sfintirii sale de episcop, în biserica catedrală din Carlovitz prin

patriarchul Raiacic, Șaguna încheiă cuvęntarea sa cu cuvintele solemne: „Mai pe urmă éráși înainte Ta Dómne cad și ęie: Tu, Dómne, scii, că cătră scopul meu a algera doresc: **pe Români Ardeleni din adęcul lor somn să-i deștept, și cu voie cătră tot ce e adevărat, plăcut și bun să-i trag!**”

Și cuvęntul lui trup s'a făcut, căci pe sine, chiar și tóte ale sale, le jertfi pentru binele poporului séu. Dovadă despre acosta avem nenumérate acte naționale și bisericesci. Cu dreptul putem ęice, că nu se sévêrși, cât timp fű între noi, timp de 27 de ani, măcar un singur act mai însemnat, la care el să nu fi luat parte activă și încă ca factorul principal, ca conducătorul însuși, astfel că, decât s'ar scie o istorie a timpului acestuia, ar trebui să stea pe fiă-care pagină numele lui Șaguna.

Să nu-și fi iubit el neamul séu atât de mult, ar fi rémas la Sêrbii, unde se afla ca profesor și secretar al mitropolitului sêrbesc Stratimirovici. Mai ales, că avea cele mai frumóse prospecte de a se face epis-

SCIRILE ęILEI.

— 26 Iunie v.

Regele Carol la Petersburg. Curtea Regală română a invitat direcțiia C. F. R. ca tóte vagónele regale în număr de ęece, să fiă gata pe ęiua de 13 Iulie, când M. S. Regele și Principele României vor pleca la Petersburg. Suita se va compune din 50 persóne. Itinerariul este astfel proiectat: plecarea în séra de 13 Iulie prin Ițeani—Cernáuți — Stanislovow — Granița — Varșovia, căci de aici începe linia cea largă ruséscă. Dela Varșovia M. Sa Regele și Principele României cu suitele vor merge cu trenul imperial rusesc. Se vorbește, că acest itinerar nu este încă definitiv, deórece s'a făcut demersuri din Petersburg că voiajiul să se facă prin Ungheni, și prin Basarabia.

Esamen de cualificațiune învățátórescă. Cetim în „Biserica și Șcóla” din Arad: În ęilele de 18, 19 și 20 Iunie v. c. s'a ținut la seminariul diecesan din Arad esamen de cualificațiune învățátórescă sub conducerea protosinzelului Augustin Hamca în reprezentanța Prea Sântiei Sale, părintelui Episcop al Aradului Ioan Mețian și în ființa de față a d-lui inspector r. de școle Varjassy Árpád. Cu acosta ocaziune s'au prezentat la esamen toți cei 28 de elevi absolvenți ai preparandiei nóstre din anul școlastic espirat, cari toți au prestat cu succes esamenul de cualificațiune învățátórescă. Dintre elevii, cari au absolvat cursurile preparandiale în anii anteriori s'au supus 12. Dintre aceștia au prestat cu succes esamenul de cualificațiune învățátórescă 8, ەر 4 au fost respinși din câte unul și două obiecte de învățământ. Eleve preparandiste au prestat esamenul de cualificațiune învățátórescă 4, ەر două au fost respinse din câte un studiu până la proxima întrunire a comisiunii. De toți au depus cu acosta ocaziune esamenul de cualificațiune 40 de elevi ai preparandiei nóstre.

Un distins tinér român. ęilele acestuia am primit scirea, că d-l Valeriu Popovici, fiul d-lui Bucur Popovici din Hașeg, a susținut în 30 Iunie n. c. cu cea mai mare distincțiune înainte facultății de sciințe din Paris *tesa de doctorat în sciințele naturale.* Pentru completarea acestei sciri mai avem de amintit, că d-l Valeriu Popovici a luat licența tot în Paris acum cinci ani și încă cu un succes nu mai puțin mare, fiind admis *al doilea.* De atunci a început studiul geologic al regiunii dintre Câmpulung, Sinaia și împrejurimile Brașovului, va sé ęică a regiunii celei mai interesante din Carpații români, și acest studiu l'a urmat cu multă stăruință și seriozitate. Luccrarea sa asupra studiilor făcute (intitulată: „*Etude geologique des environs de Câmpulung et de Sinaia, — Roumaine*”) conține 280 pagini. La susținerea tessei sale de doc-

torat a avut mențiunea „trés honorable” (fórté onorabilă), care e mențiunea cea mai mare. ce se acórdă de universitățile din Franția și pe care rar și cu multă greutate o pôte dobędi cineva. Eminentul tinér a fost de curęnd distins și din partea unei noue societăți de sciințe din Viena („*Gesellschaft zur Verbreitung der Naturwissenschaften in Orient*”), care l'a ales ca membru al séu.

Starea sémănturilor în România și străinătate. Secerișul grăului a început în tóte județele de pe marginea Dunării și recolta va fi satisfăcătoare atât în ce privește cantitatea, cât și calitatea. Vremea s'a îndreptat și deóc se va menținé până după treerat, vom puté să înregistrăm în ce privește producțiunea, că avem un an cât se pôte de bun. Spicele sunt mari în general, bóbele pline, și cum domnesce uscăciunea, mai toți agricultorii spre a evita perderile de scututură se grăbesc să sfirșéscă cât de curęnd secerișul. Porumburile sunt pretutindenți frumóse și decât vremea va fi princióasă, recoltele vor fi cât se pôte de abudente. Orzurile, ovășurile și plantele de nutreț au de asemenea o înfățisare bună. Sfecla cultivată pentru zăhar în Ilfov și în regiunea Sascutului, deși a suferit puțin din cauza ploilor, acum a început să se desvolte cu multă putere, grațiă timpului senin și cald ce domnesce în țéră. În străinătate starea recoltelor este cât se pôte de bună. În Franția producțiunea grăului va întrece cu mult pe aceea din anul trecut, ەر Statele-Unite vor produce mai mult ca în tot-déuna, peste 250 milioane hectolitri. În Rusia în unele ținuri recolte a suferit în urma ploilor, în regiunile Azorului și Odesei, însă producțiunea va fi cât se pôte de bună.

Cutremure de pământ. Din Zara se scrie: În districtele Sinj, Trilj și în împrejurimi au fost mari cutremure de pământ. În districtul Sinj șapte sate au suferit pagube mari. Sunt cinci morți, 15 răniți greu și 16 răniți ușor. Orașele Agram și Leibach au trimes ajutóre.

Un învățátor român diplomat, care scie și limba maghiară și a fost premiat pentru cor, avęnd atestate fórté bune, este aplecat a-se angaja ca învățátor ori și unde pe lângă condițiuni favorabile. A se adresa la administrația „Gazetei Transilvaniei”.

Concert. Musica militară va concerta mâne séră, Duminecă, la otelul „Pomul verde”.

Ședința festivă.

Brașov, 9 Iulie n. 1898.

Ședința festivă a Asociațiunii meseriașilor români din loc în memoria fericiutului metropolit Andrei Șaguna, s'a ținut Duminecă trecută în localul societății. Era de față întreg comitetul, în frunte cu vredni-

cop, mitropolit și patriarchul lor, cu onoruri și cu averi și venituri mari, cu palate strălucite și cu moșii întinse, cum nu le putea avé la Români. Déră el preferi să vină la noi, la poporul nostru sęrac, unde nu află nici școle cum se cade, nici ședința potrivită pentru episcop, nici cler cum se cade, nici fonduri, nimic, decât o casă în una din strădele Sibiului.

Déră și alte puncte luminoșe mai sunt, cari le găsim în nobilul caracter al marelui bărbat. Mitropolitul Șaguna era omul ordinei. Adese-ori recita el cuvintele cunoscute: „*Ordo est anima rerum*”, în casă, în afară de casă, în oficiu și afară de oficiu, în tóte și pretutindenți. Astfel era el cunoscut și recunoscut de toți, privit fiind de model în privința ordinei și curățeniei, precum și în privința gustului desvoltat estetic. Activitatea lui era esemplară. Vara se scula la 4 óre și la 5 óre era la masa de scris, cu o carte cetind, cu condeiu în mână, séu scriind acte oficióse, bisericesci, școlare etc. Póte că nimeni n'a înțeles mai bine

decât dęnsul adevéruł proverbului, că: „*Vitórul este al omului muncitor*”. Cu tóte ocupațiuni sale oficióse, cu reprezentățiuni la regim, cu ordinațiuni cătră clerul și poporul eparhial, în afaceri școlare și bisericesci; cu tóte vizitele cele multe, oficióse și neoficióse, ce le avea ęilnic și, în sfirșit, cu tóte călătoriile sale cele multe, lungi și grele, împreunate unele cu primejdii de mórte, mitropolitul Șaguna a mai avut vreme și plăcere a munci, și încă muncă pilduitóre, ęiua și nópte, la lumina lampei, muncă de titan, pe terenul literar bisericesc, unde nu scim, ce să admirăm mai mult: talentul și erudițiunea, ori energia voinței sale de a răspândi luminile geniului séu în straturile cele mai depărtate ale fiilor poporului séu; componęnd și dând la lumină el însuși și 26 de opere; revęđęnd, corigęnd și retipăriendo alte 37; în sfirșit, stătuind și îndemnând pe alții să compună și să traducă alte 26 de cărți, recomandate de dęnsul. Astel că în privința activității cu deosebire, eu nu cunosc vre-un Român, decât nu pôte pe George

cul preşedinte D-l N. P. Petrescu, apoi un număr însemnat de meseriaşi şi comercianţi, de sodali şi de învăţacei de meserii, precum şi câţiva dintre inteligenţii români din loc. Secretarul societăţii, D-l P. Dan, dete cettire discursului, ce era s'î înă la adunarea despărţământului Asociaţiunei transilvane din Braşovul-vechiu D-l prof. A. Bărseanu, anume: „*Invăţăminte din viaţa metropolitului Andrei Şaguna*” cu o mică introducere, în care arată, cum şi meseriaşul şi burghezul român are datorinţa a s'erba cu cea mai mare pietate memoria celui mare bărbat, care ardea de dorul de a vedé formându-se şi la noi la Români clasa de mijloc; care prin înfiinţarea tipografiei archidiecezane din Sibiu a dat un puternic îndemn desvoltării noastre industriale şi care prin felul s'eu de a munci şi de a chivernisi banul şi averea sa, ne este un strălucit dascăl şi în cele economice şi materiale.

Invăţămintele scôse la ivelâ în acest discurs au p'etrus în inimile celor de faţă, carî îl ascultară cu mare atenţiune.

În mare măsură au contribuit la reuşita acestei serbări bravii noştri studenţi din clasa VII gimn., carî îşi au orchestra lor proprie dirigiată de Iustin Cloşca Iuga, un tiner forté talentat în cele musicale. De astă-dată s'au executat: 1) *Imn*, de C. Porumbescu. 2) *Când luna 'n Maiu*, romanţa de C. Molo. 3) *Viorica*, vals de I. Cl. Iuga. 4) *Marş român*. Publicul a răsp'ătit cu aplause ostendela bravilor tineri, carî le-au procurat la ac'estă însemnată ocaşiune momente plăcute, ce desfăţează şi nobilităţea inima.

Aşîderea şi frumoşele declamaţiuni „*Doina*” lui Coşbuc de inimosul şi binecunoscutul nostru comerciant d-l Ilie Savu şi „*Rugămîntea din urmă*” tot a lui Coşbuc de ucenic-lăcătuş Crişan Iuga, încă au fost cu plăcere ascultate şi viu aplaudate.

După cum se scie, Asociaţiunea meseriaşilor noştri a fost representată la serbările din Răşinari prin preşedintele ei, d-l N. P. Petrescu, şi din acest incident a depus şi o cunună eternă în sumă de 50 fl. În chipul acesta credem, că în rând cu celelalte reuniuni culturale din Braşov, ac'estă însemnată şi harnică societate a adus şi ea în modul cel mai demn tributul s'eu de pietate şi recunoştiţă la a 25-a aniversare a marelui Andrei.

De încheere amintim, că ac'esta a fost a patra şedinţa din cele arangiate de Comitetul acestei societăţi pentru luminarea şi distracţiia meseriaşilor români.

Rap.

Dela Buşteni.

— Iunie, 1898.

Stim. D-le Redactor! Duminecă în 21 Iunie v. c. mă aflam în comuna rurală Buşteni din România (lângă Predeal). Ac'estă

comună de un timp înoóce a devenit un loc de recreare în timpul verei pentru multe familii din oraşe, băntuite de tropicalele călduri.

La pólele pleşugului şi încărunţitului Buceci şi de-alungul Prahovei se întinde ac'estă comună în formaţiune. Contrastul dintre unele vile frumoşe şi casele ţărănesci, carî încep a dispăre, ne dá deja de pe acum o iconă despre viitorul Buştenilor.

Intre zidirile mai marcante, carî m'au interesat pe mine, sunt: biserica şi şcolă, aceste două foculare de lumină şi cultură, carî sunt *conditio sine qua non* a oricărei comune, ce aspiră la un viitor.

Biserica este condusă aci de Prea Cuvioşia Sa Părintele Archimandrit *Dionisie*. Am luat parte la s. liturgie sev'erşită în ac'estă biserică de Părintele Archimandrit dimpreună cu un diacon şi mi-a impus pe de o parte evlavია, pe de alta demnitatea cu care s'a sev'erşit s. act. Evlavია de care sântăţii servitorî ei altarului erau p'etrunşi, părea transplantată în inima fiă-carui cercetător al bisericei, cum rar am mai v'edut în România.

Părintele Archimandrit *Dionisie* este un bărbat modern, un preot zelos, şi un chivernisitor consciu al celor s'ante. Ordinea esemplară în decursul serviciului divin, apoi curăţenia în şi afară de biserică şi în casa parohială, sunt a-se ascrie Preacuvioşiei Sale.

Răspunsurile liturgice le-a dat un cor micst bine disciplinat şi bine condus de învăţătorul dirigent din loc, D-l *Mihailescu*. Am audît multe coruri în viaţa mea şi la oraşe şi la sate, chiar şi în oraşe mari din România, oa Bucureşi, Brăila etc., dér aşi pute dice, că corul din Buşteni nu stă în urma lor. Onóre conducătorului.

Imediat după finirea serviciului divin s'a început esamenul la şcolă mixtă rurală din Buşteni. Şcolă are 5 clase. Clasa I şi II-a sub conducerea D-nei *Mihailescu*, şi clasa III-a, IV şi V-a sub conducerea D-lui *Mihailescu*. Numai la esamenul celor din urmă am putut lua parte, şi nicî aci deplin. Răspunsurile şcolărilor din cettirea română, geografia şi aritmetică mi-au plăcut. Pur-tarea, tactul, disciplina, tonul şi întrebările puse ne arată, că D-l *Mihailescu* îşi pricepe chiamarea pe deplin. Curăţenia atât a şcolărilor, cât şi a localului nu lasă nimic de dorit.

Şcolă e înzestrată cu tabele de întuiţiune din învăţămîntul religios, din fizică, geografia etc. Pe păreţii salei de învăţămînt se mai pot vedé scurte sentinţe de cuprins moral tipărite pe hârtie şi încuadrate în rame de lemn. Curtea din faţa şcoléi, cât şi spaţioşă curte în care se află biserica sunt nisce parcuri frumoşe, de carî ochiul vizitatorului este încântat. Atât biserica cât şi şcolă sunt întreţinute de administraţiunea domeniilor corônei cu multă şi mare îngrijire, şi sunt în adevăr,

după cum se şi cere, de model. Décă sala de învăţămînt a D-lui *Mihailescu* ar fi cevaşi mai spaţioşă şi băncile făcute după noul sistem, atunci ac'estă şcolă ar puté concura cu cele mai bune scóle din apusul Europei.

M'am mirat mult, că esamenul ac'esta a fost condus de D-nul *Mihailescu*, fără a presida cineva, o împrejurare, care în adevăr m'a surprins şi nu sciu cum se mi-o espic.

Lângă şcolă se află un atelier şcolar de lucru, în care se pregătesc multe şi frumoşele lucruri de strungărie. P'ecat însă, că elevii şcoléi din Buşteni nu participă la aceste lucrări, cel puţin nu în numărul în care ar fi de aşteptat, ca să participe, deşi locuitorii ţărani de pe acolo sunt avisaţi la ac'esta. Mulţi ómeni harnici ar puté eşi din acel atelier, carî şi-ar puté câştiga pâinea de tóte zilele mai uşor, de cum şi-o câştigă ađi.

M'am re'tors dela Buşteni cu cea mai bună impresiune, ce mi-au lăsat aceste două instituţiuni culturale românesce cu conducătorii lor, asemenea cărora aşi dori să v'ed în tóte zilele şi în tóte ţinuturile locuite de fraţi Români d'ai noştri.

Un călător ardelean.

SCRIRI ULTIME.

Madrid, 8 Iulie. „*Correspondenţia*” anunţă din Londra, că trupele spaniole au străbătut prin linia de bătaia a Americanilor. S'a dat o luptă înversunată, în care au căđut 66 oficerî americani, între carî 5 generali.

Washington, 8 Iulie. Mac Kinley a subscris actul privitor la anectarea insulei Hawaii.

Londra, 8 Iulie. În cercurile diplomatice se vorbeşce pozitiv, că Austro-Ungaria a luat asupra-sî sarcina de a interveni pentru pace.

Productiuni şi petreceri.

„*Reuniunea română de cânt şi musică din Lugos*”, invită la concertul poporal împreunat cu dans, ce se va arangia din incidentul adunării constituante a despărţământului Asociaţiunei la 11 Iulie n. (ziua de St.-Petr) în grădina otelului „*Concordia*”. Intrarea: de familiă până la 3 membri 1 fl. 20 cr., de persoană 50 cr. Inceputul la 8½ óre s'era.

Programul: I. a) I. Costescu: „*Adio patriei*”, terzet pentru voci de femei. b) G. Mugur: „*Primăvara*”, terzet pentru voci de femei. II. a) I. Simionescu: „*Singurică*”, cor micst. b) L. Tânăsescu: „*Luna Maiu*”, cor micst. III. a) F. Ricci: „*Il suonatore de campagne*”, cor micst. b) I. Vidu: „*Logojana*”, cor micst. IV. I. Vidu: „*Stefan şi Dunărea*”, baladă în cor micst cu acompaniament de orchestră.

Şincăi, pe care s'el putem pune ală-tura lui Şaguna.

Activ era el la culme. Şi nicî chiar în timpul bólei sale nu se putea reţiné dela lucru. Chiar şi atunci bcind gr-u îşi d'eddu la tipar cea mai de pe urmă operă a sa: „*Pastorală*”, cu care îşi încheiă activitatea sa literară.

Atunci îşi făcu el şi testamentul, îşi inventă tótă averea sa, mobilă şi imobilă. ba ce e mai mult, bolnav, cum era, împins de nobila sa inimă, tot se mai ocupa cu afacerî publice naţiionale şi bisericesce.

Despre Şaguna se póte dice în adevăr, că s'a ţinut cu tótă puterea sufletului s'eu de sentinţa latină: „*Nulla dies sine linea*”, — nicî o zi fără a produce ceva bun, — căci nicî un moment al vieţii sale nu l'a lăsat nefolosit, pentru ca s'el ridice neamul s'eu, „ca pe Români Ardelenî din ad'euul lor somn s'ei destepte şi cătră tot ce este adev'rat, plăcut şi bun s'el tragă”.

De-opotrivă cu mărirea muncéi, a fost tot-odată şi mărirea inge-

niului, fără de care el n'ar fi putut sev'irşi strălucite sale fapte.

Şi lumina sa lumina tuturor: în dieta din Sibiu, din Cluşiu, în parlamentul din Pesta şi în senatul imperial din Viena. Pretutindenî r'suna cuvântul s'eu plin de adevăr, plin de putere convingetóre înainte persoanelor celor mai strălucite: conţi, baroni, archiduci şi principî, carî îl îmbărbătau cu aplausele şi cu cuvântul lor aprobător, şi se ridicau de pe scaunele lor şi-i gratulau strîngându-i mâna cu căldură pentru cuvântul lui strălucit.

Şi casa împ'eratului îi era lui tot-d'euna deschisă. El n'avea s'el antişambreze cu ceasurile, până s'el capete audientă. El mergea fără zăbovire prin anticameră, fără nicî o piedecă la împ'erat. Şi împ'ăteşă venea spre întimpinare înainte lui cu damele ei de onóre şi se mirau de figura lui maiestatică şi se înt'reţinea şi vorbea cu d'ensul şi-i dicea: „*Vater Şaguna*” („*tată Şaguna*”) Şi apoi venerabilul mitropolit îşi îndrepta paşii cătră Maiestatea Sa împ'eratul-rege şi-i spunea p'ăsul sufle-

tului, nu cu sfielâ, nu cu cutremur, cum erau alţi Români, ci cu mândriă şi cu curagiu bărbătesc — „*Männerstolz vor Königsthronen*”, cum dice Schiller. Şi-i spunea împ'eratului, că Românii n'au alt juvaer mai scump, decât limba şi naţionalitatea lor, s'eu, cum o spunea el nemţesce: „*Den Rumänen ist nichts so heilig als ihre Nationalität und Sprache*”. Erc alte dáţi îi vorbea astfel: „*Maiestate prea înaltă! Noi suferim o durere nespusă! Biserica noastră predică principii așa de curate, ca orî-care din celelalte; biserica şi şcolă noastră cresc Maiestăţei Tale fii nu mai puţin credincioşi şi supuşî, şi nu mai puţin harnici şi de omenî, decât celelalte religii. Biserica noastră şi fii ei credincioşi au stat pe lângă cauza împ'ăteşă cu credinţa tare; ei au susţinut proba de foc cu bărbăţia; ei nu permit a fi întrecuţi în credinţa, ascultare şi jertfîre de nicî un popor al monarchiei. — Şi aceştî fii jelesc, căci biserica lor se bucură de mai puţine drepturi, decât orî-care dintre celelalte din ţeră”.*

Şi cuvântul mitropolitului avea

Esamene la sate.

Borgo-Prund, Iulie 1898.

În 24 Iunie n. c. — sub presidil Rvds. D-n vicariu gr. cat. al Năs'udului Dr. *Ioan Pop*, ca preşedinte al comisiunei administrátóre de fondurile centrale şcolare din Năs'ud, foste grăniţeresce, — s'a ţinut esamenul public pentru încheieşea anului şcolar 1897/98 la şcolă poporală elementară fundaţională din Borgo-Prund, care comună forméază centrul celor opt sate românesce, ce compun Borgoul.

Ac'estă şcolă este unică în Borgou, care se susţine din fondurile şcolare centrale din Năs'ud înfiinţate de părinţii noştri foştî grăniţeri în regimentul II român de grăniţă; dela înfiinţare până în prezent ea a fost şi este cel mai mare şi mai puternic factor de instrucţiune elementară educativă pentru poporaţiunea română, ba şi străină, din Borgou.

Că şi anul şcolar trecut ac'estă şcolă şi-a făcut datorinţa, a dovedit'o esamenul public, făcut în preşenţa unui public numeros, inteligent şi ţărani: dame, domni, bărbăţi, femei, bătrâni şi tineri, Români, Germani şi Maghiari din loc şi din împrejurime, ba şi un domn preot de pe Mureş. Esamenul a succes forte bine, mulţămînd pe toţi. Servescă spre laudă corpului didactic compus din d-nii *Iacob Onea* învăţător dirigent, care fiind-că la şcolă ac'esta se practică sistemul rotaţiunei, a condus, instruat şi esaminat clasa a II şcolară; apoi *Pavel Beşa*, preot, învăţător şi catechet gr. or., care a condus clasa a III-a; *Ilarion Bosga* învăţător, a condus clasa IV şi V, — d-ra *Eugenia Greavu*, învăţátóre nou al'esă şi venită la ac'estă şcolă paremi-se numai prin Februarie a. c., a condus clasa I-mă şi a propus lucrul de mână copilelor din tóte clasele, şi d-l *Archidim Candale* preot gr. cat. în Borgo-Bistriţa, ca catechet gr. cat.

Despre cei mai vechi membri ai acestui corp didactic, adevăc despre d-nii învăţătorî şi catechetî nu fac multă vorbă de laudă, căci zelul şi d'esteritaşile lor sunt de mult dovedite şi recunosute, atragându-le stima şi lauda tuturor celor pricepători şi interesaţi de cauza şcolară. Căt pentru d-ra învăţátóre Eugenia Greavu, ale cărei d'esteritaşî pedagogice didactice până acum n'au fost cunoscute la noi în cerc mai larg, amin-tesc, că întru cât se póte judeca într'un timp atât de scurt şi numai din salturile ce se fac în decursul unui esamen grăbit, după modesta mea părere şi judecată în cauză pedagogică am aflat, că d-sa îşi pricepe forte bine chemarea, e stăpână pe ea şi voiesce a-i servi cu zel. A dovedit preşenţa de spirit, tact şi bun metod. Décă aceste şi alte însuşiri alese; ce se recer învăţătorului, le va cultiva şi în viitor, atunci cei ce au ales'o de învăţátóre la ac'estă şcolă şi cei pentru carî s'a ales, adevăc Borgouanii, nu se vor căi, ci din contră stimându-o o vor iubi tot mai mult şi va deveni fala acestei şcolé.

trecere la monarchul. Şi maiestatea Sa îi împlinea justele lui cereri, căci nu voia s'el lase nemăngăiat pe acela, care era iubitul şi credinciosul st'el al tronului s'eu.

Şi prin tactul s'eu plin de întelepciune, şi prin relaţiile sale intime cu cele mai puternice şi mai influente persoane ale imperiului, precum şi prin energicia sa păşire în tóte cauzele naţiionale şi bisericesce, Şaguna câştigă lucruri, carî mai înainte se păreau de necuđut. Recăştigă vechea metropolie a bisericei române gr. or. din Transilvania şi Ungaria în 1864; apoi despărţirea ierarchiei române de cea s'erbescă şi organizarea bisericei române gr. or. pe bazele statutului organic, ceea ce s'a făcut la a. 1868, atunci, când se înfiinţă şi diecesa Caransebesului, er de cap al noiei metropolii, de archiepiscop şi mitropolit, f'u numit şi întărit, cum nicî nu se putea altfel, tot d'ensul.

Şi împ'eratul îl distinsé pentru eminentele lui talente şi harnici. precum şi pentru multele şi măreşele lui virtuţi şi merite în mai multe

N'am avut până acum norocul a asista la esemene școlare presidate de sus numitul d-n vicar; m'am convins acum, că acest bărbat frunțos al bisericeii, pe lângă infățişarea-i blândă, ce îl face atât de simpatic și stimat, e și foarte bun pedagog. Acesta s'a dovedit din tractarea sa în esamen atât cu pruncii, cât și cu învățătorii. Întrebările, ce ca președinte le adresa elevilor, când voia să afle, decât elevul are cunoștință și înțelege oare cutare parte din materialul propus, le adresa cu o blândete și bunăvoință încurajătoare pentru școlarii și le punea atât de precis, încât răspunsul scurt, potrivit s'eu nepotrivit al elevului, arăta lămurit priceperea lui. Ba spre a nu încurca pe elevi în răspuns, întreba mai întâiu pe învățătorii, că în ce formă s'au definit și cu ce termin a numit cutare lucru. O împrejurare, pe care unii președinți și ôspeți la asemenea ocaziuni nu o prea observă, ci vrând, vedeți Dămine, să blameze pe învățător, cer să li-se răspundă de elevii ceea ce n'au dreptul să ceară; dér prin această procedură în fața pricepătorilor de lucru se blamează pe ei înșiși, arătând prin această orîritate, orî necunoștință și nerespectare a principiilor pedagogice și prescrise metodice și didactice. Astfel își cam pierd dreptul de a fi respectați cu sinceritate.

Observ, că până acum era obiceiul la această școală, că esamenul public de încheiere era presidat de reprezentantul fondurilor centrale școlare, din care se susține școla, și de protopopul gr. or. ca inspector tractual de școle până când școla era „școlă capitală“ cu caracter conf. gr. or. De când stăpânirea politică a țerei a prefăcut-o însă „în școlă fundatională“ cu caracter egal cu al școlilor comunale, ne-am fost obișnuiți a vedea în fauntea mesei presidiale trei președinți: Unul era delegatul fondurilor, altul inspectorul r. de școle și al treilea președintele curatoratului școlii școlară. Esamenul îl încheia unul dintre președinți și o vorbire. În acest an această nu s'a întâmplat, ci încheierea s'a făcut simplu cu rugăciunea școlarilor rostită după esamen. În anii trecuți era obiceiul, că fondurile trimiteau cărțile cu menirea de-a fi distribuite ca premii școlarilor mai diligenți. În anul acesta nici această nu s'a făcut și nici nu s'a vorbit barem în această cauză.

Terminul esamenului îl stabilesc corpul învățătoresc în conferință și concludul se așterne prin „scaun“ la inspectorul de școle spre aprobare. În acest an am înțeles, că încă s'a făcut așa și concludul cu terminul a fost înaintat și și-a primit din partea inspectoratului r. de școle aprobarea în regulă și fără modificarea terminului pus pentru esamen; cu toate acestea inspectorul r. de școle n'a venit la esamen,

n'a trimis nici delegat și nici deslușire pentru neparticipare, precum am auzit delatunii. Astfel, după așteptare de vre-un pătrar de oră, s'a început esamenul și s'a ținut în absența lui, conducând președintele fondurilor și președintele scaunului școlară. De are vre-o însemnătate absența acesta a dănsului, nu șoim...

De încheiere mai amintesc, că în Borgo-Prund de câțiva ani este și școlă de stat cu doi învățători.

Un ôspe.

Din Câmpia, Iunie 1898.

On. D-le Redactor! Noi, Români din protopopiatul Pogăceleii, am ținut, că avem învățători ispravnic și lucrători buni în ogorul, ce li-sa dat lor spre a lucra. Eram mândri cu ei, căci șoim, că sunt buni și sunt ai noștri. Părerile mai marilor noștri însă ne-au desamăgit cumplit.

Cu ocaziunea adunării învățătorilor, ce s'a ținut vara acesta în Velcheriu, Mult On. D-n protopop al Pogăceleii s'a exprimat, că numai un esamen bun a avut în întreg tractul, și acela a fost esamenul din Bala al învățătorului *Mihail Demian*. Unde sunt dér ceilalți învățători? Ce pôte fi cauza, că din 17 comune cu 17 învățători, susținuți cu atâtea jertfe crunte din partea noastră, numai unul s'a aflat, care să facă mândria poporului român? Răspundă la acestea simțul și consciința acelora, cărora li s'a încredințat creșterea tinerimei noastre!..

Adunarea învățătorască dela Velcheriu, după cum am auzit, încă nu ne face onore și bucuria. S'au arătat prea mari neînțelegeri între conducătorii noștri, cărora le dăc: la o parte cu învâjburile! Preoții și învățătorii noștri se-și dea mâna de pace și uniți să lupte în contra necazurilor, căci altfel va fi vai de noi.

Să nu ne descurăgăm însă. Inima bună nu le lipsește nici preoților, nici învățătorilor. Numai iubire și voință să fiă și ceea ce până acum a fost rău, se pôte repara. Sperăm, că nu vom mai fi osândiți de-a auzi, că într'un protopopiat întreg numai căta unul ori două esamene au fost bune. Preoții și învățătorii se-și dea mâna și se pună pe lucru, căci numai așa vom fi iubiți de ômeni și de Dumnezeu!

„uliul“.

Două cărți folositoare.

Dilele trecute cetii prin foi, că d-l învățător *George Cătană*, din Valeadieni, a scos de sub tipar de curând două cărți bune și folositoare. Mi-am procurat și eu aceste cărți și am acum în biblioteca mea toate cărțile esite până acum din péna mâii străa a d-lui Cătană. Cărțile acestea sunt: 1) „*Omul*“, noțiuni din anatomia și fiziolo-

gie și reguli igienice pentru conservarea sănătății și a corpului omenesc, manual didactic pentru anul al VI-lea al școlii poporale pentru școlile de repetițiune și pentru poporul nostru. É r a 2-a carte e: „*Vieța și faptele lui Ștefan cel mare și Bun, Domnul Moldovii*“, scrisă pentru înțelegerea tuturor.

M'am interesat mult de toate scrierile d-lui Cătană și le-am cetit cu mare plăcere și atențiune, căci d-sa șoie scrie într'un stil plăcut, atrăgător și aprôpe de limbajul poporului. Așa au fost scrise „Poveștile Banatului“ 3 volume, așa „Baladele Poporale“ etc. Acum venindu-mi în mână cele două cărți amintite mai sus și cetindu-le, numai bucura m'am putut, căci am vădut în persoana d-lui Cătană un învățător harnic, devotat cu trup cu suflet chiamiării sale dăscălesci. Dănsul era, care în adunarea generală a Renniunii învățătoresci din anul trecut ținută la Lugoș îndemna pe învățători în disertațiunea sa „Invățătorul ca scrutător al științei“, ca să fiă activi, să se intereseze mai mult și mai cu deamăntur și de literatura populară, ca astfel să pôte deveni cu atât mai folositori poporului, care-i hrănesce și-i susține. Dănsul era, care dăcea învățătorilor: „La lucru, frați Colegi, căci tot satul, tot ținutul locuit de Români, sunt tot atâția munți plini de aur, argint, diamant și alte petri scumpe, și nu avem alta, decât să săpăm și să scotem dintr'ênșii comora“.

Acum vedem, că d-l Cătană nu numai dăce, ci și dovedește în faptă, că are o rivnă și silință de fier, pe care puțin din învățătorii noștri o au. De pe paginile ultime ale cărților amintite mai sus, am putut ceti, că dănsul pân' acum a scos de sub tipar 7 cărți, toate foarte frumoșe și folositoare, cetite cu drag și de poporul de rând, é r gata pentru tipar încă are vre-o patru.

Toate acestea dovedesc o activitate mare, un zel învâpăiat către știință, și numai laude pot să-i aducă d-lui Cătană. De Dumnezeu, ca să avem tot astfel de învățători diligenți și harnici, căci atunci poporul nostru va prospera vedând cu ochii în toate privințele. Vađa națiunii noastre va creșce nu numai în lăuntru, ci și în afară, é r poporul nostru va fi mare și puternic.

Dér să vin la obiect. Prima carte, de care am amintit, „*Omul*“, e de 52 pagini, tractează foarte precis și practic cunoștințele, ce trebuie să le posedă fiă-care individ despre corpul omenesc și funcțiunile diferitelor sale organe. Până' acum, după cum spune și d-l autor în prefața acestei cărți-cele, nu am avut nici un manual de școlă de felul acesta, lucrat după cerințele de astăzi și în conformitate cu planul nostru de învățământ. D-l Cătană și-a luat asupra

sa această sarcină grea, și într'adevăr a reușit să ne dea un manual de școlă foarte bun și folositor, căruia de mult îi duceam dorul. Limbajul cărții eușor, fluent, limpede și plăcut. Cartea mai are și acel avantaju, că materia e împărțită în săptămâni și luni, așa că învățătorul va avé a se ține numai de această împărțire și rezultatul va fi pipăibil.

Autorul a avut în vedere și a pus mare pond și pe regulile igienice, cărî sunt de mare însemnătate și pe care un om observându-le cu stricteță, va ajunge bătrânețe adânci și fericite, un lucru, pe care toți îl dorim. Manualul acesta se pôte cu sporiu folosi și în școlile de repetițiune, é r de pe masa fiă-cărui Român n'ar trebui să lipsésă un astfel de manual, care-l învață cum să-și păzescă bunul cel mai mare din lume, adecă viața și sănătatea.

E foarte de lipsă decî a da în mâinile poporului această carte scrisă atât de bine și într'un stil ușor de înțeles, o carte, pe care cetindu-o și urmând poveștelor ei, omul își umple punga cu bani, trupul cu sănătate și sufletul cu veselie.

Decî, d-lor învățători, de voiți binele poporului nostru, de voiți ca din școlarii încredințați conducerii d-vostre să iasă un popor viguros, treaz, cult, deștept, avut și puternic, folosiți în școlile d-vostre acest manual de mare preț, și niusiți-vé, ca școlarii să se acomodeze și se-și întocmescă viața după prescriesele regulilor igienice arătate într'ênșul și fiți convinși, că ați adus un mare bine poporului. Vă recomand să introduceți acest manual în școlile d-vostre cu atât mai vârtos, că e aprobat și de Venerabilul nostru Consistoriu din Caransebeș și dela prima Septembrie se pôte introduce în școlile noastre poporale. Manualul costă 25 cr. și se pôte căpeta dela „*Librăria diecesană*“ din Caransebeș, ori dela librăria „*Andreiș Todoran*“ din Gherla (Szamosujvár).

*

A doua lucrare a d-lui Cătană esită de curând din tipar e: „*Vieța și faptele lui Ștefan cel mare și Bun, Domnul Moldovii*“. Acestă carte se estinde pe 136 pagini și descrie viața celui mai ilustru Domn, ce au avut Români. Acestă carte e scrisă într'un stil plăcut și atrăgător, încat când te apuci să o ețesci, nu te mai poți lăsa până n'o ețesci totă și pe urmă rămăi atât de mișcat și-ți pare rău, că n'ai trăit și tu pe acele timpuri, ca să iai parte la toate răbôiele alăturate cu acest viteaz și nebiritu Domn.

Se vede, că d-l Cătană, când s'a apucat să descrie (după diferiți scriitori cum însuși spune în prefața) viața acestui Domn, nu a avut intențiunea de a-ne da o

rânduri cu strălucite decorații, cu ordinul Leopoldin comandor; la 1852 cu titlul de baron și-l numi consilier intim; la 1864 îi conferi ordinul corônei de fer clasa I; é r la 1867 îl decoră cu crucea cea mare a ordinului Leopoldin, — conferindu-i totdeodată felurite ajutôre din visteria statului pentru ajutorarea clerului și poporului: 54,000 fl. pe tot anul, și 73,000 fl. odată pentru tot-déuna, precum și 1000 de galbeni din cassetă sa privată.

Și filor neamului nostru: Ardeni, Bănățeni, Ungureni și Bucovineni, le creșcea și le ridea inima vedând valôrea cea mare a lui Șaguna la ministri, la archiduci și la împératul. și admirau talentul și virtuțile Archipăstorului român și respectul ce-l însufla el în toate părțile. Și diaristica română în frunte cu „*Trompeta Carpaților*“ a lui Cesar Boliac era plină de laudele succeselor lui strălucite și n'avea cuvinte cum să preamărescă virtuțile și faptele lui; și o multime de foi strêne în toate părțile lumii și anume: „*Archiv für katholische Kirche*“ din München; „*Protestantische Blätter*“ din Berlin; diare sêrbesci din Carloviț; diare

rusesci din Petersburg și Moscva; diare grecesci din Atena și unul din Londra; mai departe „*Illustrierte Zeitung*“ din Lipsca și „*Waldheims Illustrierte Blätter*“ din Viena (amândouă acestea cu portretul Mitropolitului); apoi Wurzbach în scrierea sa „*Biographisches Lexikon des Kaisertums Oesterreich*“ și în stêrșit: Eugen Friedenfels în „*Schițele sale biografice*“ toți aceștia preamăreau pe Șaguna și făceau să resune numele lui ca al unui om de ingeniu și de un caracter estraordinar (ein Mann mit grosser Begabung, mit ausserordentlichem Scharsblick) și ca al celui mai însemnat principe bisericesc al întregii creștinătăți orientale (der bedeutendste Kirchenfürst der griechisch-orientalischen Christenheit).

*

Onorată Adunare! Din tabloul, ce mi-am permis a vi-l presenta, cred că fiă-care din noi a rémas cu impresia, că în adevăr mare bărbat trebuie să fi fost Mitropolitul Șaguna: Mare cu chipul său maiestatic, mare cu ingeniul său estra-ordinar, mare în privirea virtuților și faptelor sale strălucite pe toate terenurile vieții po-

porului nostru: pe terenul bisericesc, național și școlară, ca întemeiător a 600 de școlle naționale, ca reinființător al mitropoliei, ca inființător și ocrotitor al spiritului constituțional liberal bisericesc, ca întemeiător al „*Asociațiunii Transilvane*“, peste tot ca ângerul tutelar și ocrotitor al poporului nostru și ca cel mai strălucit principe al întregii creștinătăți de religia orientală.

Unde mai găsim noi Român împodobit cu astfel de virtuți? Unde mai găsim Român cu astfel de trecere la persoanele cele mai strălucite ale imperiului? Unde mai găsim noi Român, despre care să se fi scris atâta și atât de minunat ca despre Șaguna? S'a scris însă astfel despre Șaguna din partea Românilor și din partea străinilor, pentru-că el pe toți i-a întrecut cu mărima ingeniului său și cu strălucirea virtuților și faptelor sale.

De 25 de ani este el mort. Osémintele lui zac în pământul Rășinariilor, care astăzi a devenit locul de peregrinare al Românilor din toate părțile; acolo, unde astăzi i-se sêvrșese parastasul cu mare solemnitate, cu mare afluență din partea

Românilor, sosiți acolo din toate părțile și unghiurile, și unde și Brașovul nostru este reprezentat prin trimiși și trimise dela toate corporațiunile și reuniunile noastre de aici.

Șaguna e mort. Dér sufletul său învălit în fapte glorioșe e nemuritor El planază asupra noastră a tuturor. El planază și asupra institutului acestuia, asupra profesorilor și școlarilor. Numele lui nemuritor va rămâne întipărit vecinic cu litere de aur în registrul acelor frunțai ai nêmului nostru și ai omenirii, cari tot rodul unei enorme munci l'au dăruit obștei, din care au esit.

Să fim și noi ca el: să căutăm să-i fim într'u toate asemenea, cu inima învâpăiată pentru tot ce e nobil, frumos și sănt, cum a fost el.

Așa a vrut el să sêrbăm memoria lui: cu fapta é r nu cu cuvântul. Ideile lui să fiă ideile noastre; sufletul său sufletul nostru. Să fim cu suflet și inimă românească, cum a fost el, cu iubire și jertfire pentru binele și fericirea nêmului nostru, — asta a fost dorul marelui Șaguna, când a pus piciorul pe pragul vecinicii.

istorie critică a lui, căci a întrețesut și o mulțime de legende menite a ridica vața și mărirea acestui vitez Domn; a dorit numai, ca prin cetirea ei, simțămintele naționale ale cetitorului să se desvôle, sângele să curgă mai repede prin vinele lui, și să fiă mândru de numele său de Român. Cartea mai conține și chipul lui Ștefan cel mare, care încă îi mărește valoarea. Chiar și formatul și esteriorul e plăcut și atrăgător.

Nu pot din destul recomanda învățătorilor, preoților, cărturarilor dela sate și tuturor omenilor de bine această carte scrisă atât de bine și la înțeles. Căci, după cum dăce autorul în prefață: „Acuma timpurile s'au schimbat, răbdoile sunt mai rari și noi trebuie să învățăm din cărți acelea, ce strămoșii noștri au învățat pe câmpul de luptă“.

E de lipsă dér, ca noi să cetim cărți bune, cărți folositoare, din cari să vedem, ca într'o oglindă, faptele cele pline de vitejie ale strămoșilor noștri, și să nu ne lăsăm mai pe jos decât aceia. O astfel de carte bună și folositoare e și cartea d-lui Cătană, care se pôte da cu mult folos și cu totă încrederea în mâinile tinerimei să-o cetască și să vadă, ce vitejii au sciut face strămoșii săi.

E foarte acomodată această carte și ca premii scolare. Să ni-o procurăm deci îngrabă, căci după cum am înțeles, s'a tipărit în puține esemplare. Costă numai 40 cr. și se pôte comanda dela „Librăria diecesană“ din Caransebeș.

N.

POVEȚE.

Pentru a feri lemnele de construcțiune, de a fi atacate de insecte, cari și diferiți alți paraziți, se recomandă a le trata timp de 2—3 luni cu apă de var, punându-le într'un basin zidit plin cu apă și apoi a introduce în apă var ars, ca să se stingă în acest basin. În intervalul cât stă lemnul în contact cu apa de var, se îmbibă uniform până la o adâncime de 3 centimetri.

Parii cari se întrebuințază în general pentru a susține plantele agățătoare, viță de vie, hămeiu, fasole etc., se recomandă să fiă cojiți, de ore-ce atunci când încep a se coji de-a sine, între lemn și coje se pot încaiba o mulțime de insecte vătămătoare plantelor.

Coperișile, cari se pun pe sticlele ce vor fi conservate în pivnițe umede, se lipesc bine și nu vor fi expuse a se deslipi întrebuințând următoarea rețetă: 25 grame clei de timplar se vor înmuia peste noapte în 100 grame oțet tare, acesta se va amesteca cu o pastă compusă din 50 grame făină și 400 grame apă și apoi se va fierbe câte-va minute.

Cum trebuie fiertă apa de beut. — Fierberea să se facă într'o căldare pe un foc bun cât se pôte de repede. Dacă se lasă să fiarbă incet, atunci se concentrează și în loc să avem o apă bună de beut, vom avé o apă nesănătôsă, cu prea multe materii minerale, — apa cea bună s'a evaporat.

MULTE ȘI DE TÔTE.

Care femeie e mai frumoasă?

Nimic nu pôte fi mai greu, decât a răspunde la această întrebare, căci frumseța unei femei atârnă dela gust, ér gustul atârnă dela etatea omului, dela clima, țera și obiceiurile, în cari el trăesece. Un învățat francez a dîs, că frumseța se simte, dér nu se pôte spune. Așa și este. Pentru Chinez, de exemplu, e frumoasă numai acea femeie,

care e peste măsură grôsă, încât carnea îi acopere tôte formele corpului. Pentru locuitorii din Nipe acea femeie este frumoasă, care are părul și sprincenele albastre, ér buzele galbene; Arabul iubesece femeia, care își vâpsece bine talpa picioarelor, palmele și unghiile. Hotentotii găsese mai frumoșe pe acele femei, cari în partea din-dărét a trupului au o „turnură“ mare strajnică. Înțeleptul Solomon în „cântarea cântărilor“, descriind frumseța unei femei, dîce între altele: „Nasul tîu este ca turnul din Liban, care se uită la Damas“. Poporul spaniol însé are alt gust. El cântă frumseței femeii astfel: „Nasul tîu delicat este ca tîișul unei săbii, care străpunge tôte inimile“.

Va să dîcă, pe când unui îi place femeia cu nasul mare, asemenea turnului din Liban, pe atunci altuia îi place femeia cu nasul ascuțit, ca tîișul unei săbii. Alții sunt amoresați foc și încă nici n'au vădut nasul amantei lor. Pentru ei nasul nu numără nimic, ajunge că i-au vădut de es-mâna. Tôte celelalte însușiri ale femeii pentru ei nu însemnă nimic. Alții se amoreséză într'o privire a ochilor, alții într'o suviță de păr, alții în formațiunea gurei și așa mai departe, încât nu este nici o parte din trupul unei femei, care să nu-și găséscă adoratorii săi. Sunt unii bărbați, pe cari o femeie îi câștigă prin o haină, prin o simplă pantlică la gât, după cum adecă este și bărbatul: mai prost, ori mai puțin prost. Sunt unii mai delicați la gust, cari nu se mulțumese numai cu o parte a trupului, ci cu întregul; pentru alții însé este de ajuns și numai un miros, pentru ca să se îndrăgostéscă într'o femeie până la urechi.

Étă de ce am dîs, că nimic nu e mai greu decât a răspunde la întrebarea: care femeie e mai frumoasă? Pentru fiă-care e mai frumoasă aceea, pe care o iubesece. Cel ce s'a îndrăgostit în nasul unei femei, jură pe stele și pe sóre, că altă femeie mai frumoșă nu există; altul, care s'a amoresat în părul lung al unei femei, nu-și închipuesece mai mare fericire, decât să pôtă săruta acel păr. Nu este femeie, fiă cât de urită, care să nu aibă măcar ceva, prin care să pôtă câștiga inima cutărui bărbat. Ar puté deci femeile să fiă liniștite și să nu mai caute a-se face frumoșe prin gâteli și împodobel scumpe, căci acestea nu adaug nimic la frumsețe. Dumneșeu a dat fiă-căreia frumsețe de ajuns, pentru a puté fi iubită, numai minte să aibă și purtare vrednică și bună.

Jurământul Țiganului.

Un țeran dădu în judecată pe țiganul Ciortan, pentru-că îi furase un curcan. Țiganul vedându-se incolțit, se duse la judecător acasă. Să traiți conașule, scăpați-mé din foc! Și îi povesti țiganul faptul cum se întâmplase. Judecătorul îl găsi vinovat și îi dîse: Mă țigane, decât vrei să te scap, dă-mi 5 lei. Vai de mine boiarule! făcú țiganul deschidénd ochii, ca un broscoiu, n'am nimic!

Dacă n'ai, dîse judele, întorcéndu-i spatele, atunci înfățișéază-te la judecată și ai să plătesci îndecit.

Când auđi țiganul cum merge tréba făcú rost de 5 franci și a doua dî se duse ér la judecător. După ce îi dădu paralele, îl întrebă: Ce să fac?

— Să dîci că n'ai furat! La nevoie chiar se jur!

— Bine, dîse țiganul și plecă.

Veni și dîua judecătoi. Țiganul susținea, că nu e vinovat.

— Ia auđi mă țigane, dîse judele, creștinu ăsta spune, că i-ai furat un curcan.

— Pôte să spună, eu n'am furat nici un curcan, boiarule, dîse țiganu vâicărindu-se.

Creștinul indignat strigă: Să jure, d-le jude.

— Iaca mă 'njur, iaca m'a 'njur, făcú țiganu și numai decât începú: „Să dea Dumneșeu ca fulgii curcanului, să umple tôte câmpurile, carnea să fiă pe gâtul hoțului, ér cu ósele să 'i se spargă capul păgubașului“.

Judecătorul, căruia puțin îi lipsi să nu ridă dîse: Iacă mă creștine, se jură.

Țăranul, care nu băgase de sémă cum se jurase țiganu, făcú o cruce dîcénd: Dómne, cum îl rabđi. Apoi eși afară dîcénd: Apoi, decât s'a jurat să-i fiă în suflet.

Căendarul săptămânii.

IULIE. are 31 zile. CUPTOR

Table with 3 columns: Zilele, Căend. Iul. v., Căend. Gregor. Rows include Dam, Lun, Mar, Mer, Joi, Vin, Săm.

Prețurile cerealelor din piața Brașov. Din 2 Iulie st. n. 1898

Table with 3 columns: Măsura și greutatea, Calitatea, Valuta austr. (fl. și or.). Rows include 1 H. L., 1 kilă, 100 kil.

Bursa de mărfuri din Budapesta. din 6 Iulie n. 1898

Table with 4 columns: Sămînțe, Calitatea, Prețul per 100 chilogr., delă și până. Rows include Grâu Bănățenesc, Grâu dela Tisa, etc.

Produse div. soiul Cursul

Table with 4 columns: Produse div., soiul, Cursul, delă și până. Rows include Sem. de trif., Luțernă unгур., etc.

Cursul pieței Brașov. Din 8 Iulie 1898.

Table with 3 columns: Banca, Curs, Valută. Rows include Banenota rom. Cump., Argint român. Cump., etc.

Cursul la bursa din Viena.

Table with 2 columns: Valută, Curs. Rows include Renta ung. de aur 4%, Renta de coróne ung. 4%, etc.

Domnii abonenți, cari încă nu și-au reînóit abonamentul, să binevoiescă a-l reînói neamănat, ca să nu li-se întreprupă regulata espedare a țiarului.

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei“.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșlanu.

Redactor responsabil: Gregoriu Maior.

Dr. Sterie N. Ciurcu.

IX Pelikangasse Nr. — 10, Viena.

Consultațiul cu celebritățile medicale și cu specialiștii dela facultatea de medicină din Viena.

Medic român în Karlsbad.

Medic universal

Dr. Romulus L. Crăciunu

Medic clinic în spitalul univers imp. reg. din Viena (clinica D-lui consilier de curte Prof. Neusser). Specialist pentru morburile interne. Medic al asociațiunei pentru îngrijirea studenților morboși din Viena. Protector: Majestatea Sa împératul etc. etc.

Ord. din 1 April până în 1 Octomvre dela órele 6—9 a. m. și 3—5 p. m. în Mühlbadgasse casa „Schwarzes Ross“. 30.

Escriere de oferte.

Spre scopul predării lucrărilor construirii drumului îndărétul casarmei de cavalerie în Brașovul vechiú preliminarate cu 700 fl., se va ține în 9 Iulie a. c. la 10 óre, la oficiul orășenesc economic o pertractare de oferte.

Oferenții se invită, ca să-și aștérnă până la amintita dî și óra la oficiul orășenesc economic ofertele scripturistice, sigilate și provédute cu vadiul de 5% din suma preliminarată.

Tot în oferte este a se aminti în cifre și litere scăđéméntul din suma preliminarată dupăaceea dechierațiunea că oferentului 'i sunt cunoscute planurile și preliminaratele de spese și că se supune lor necondiționat.

Condițiunile de oferte, planurile și preliminaratele de spese se pot examina la oficiul orășenesc economic înainte de prânz dela 8—12 óre.

Brașov, 25 Iunie 1898.

Magistratul orășenesc.

Nr. 616—1898.

A.

Concurs.

Din partea comunității de avere a fostului regiment confinar romano-banatic Nr. 13, se scrie concurs pentru două stipendii de câte 300 fl. v. a. pe anul școlastic, care sumă se va distribui celor ce doresc se frecventeze academia silvanală din Șemniț (Selmeczbanya) în decurs de 3 ani după-olaltă, până la terminarea studiilor prescise pentru cursul silvanal dela această academie.

Solvirea stipendiului se efectuează pe lângă cuită timbrată și vidimată din partea directoratului, respective a secretarului academiei anticipando în rate trilonare de câte 75 fl. începând dela 1 Oct. 1898.

Pentru excursiunile practice prescise pentru cursul al II-lea se conferăză afară de stipendiu un ajutor de 40 fl., erăși pentru cele din cursul al treilea 80 fl., care sume se scivesc înainte de începerea excursiunilor.

Petițiunile timbrate acelor ce doresc se obțină un atare stipendiu au să fiă ajustate cu următoarele documnte:

1. Atestat de moralitate dela primăria comunală.

2. Testimoniu de maturitate despre absolvarea unei școle reale seu unui gimnasiu.

Potentul trebuie să observe, că este gata a se deobliga prin revers a sta după absolvarea academiei în serviciul Comunității de avere cel puțin 10 ani.

Petițiile sunt a se subșterne Comitetului Comunității de avere în Caransebeș până la finea lui Iulie 1898 și se observă, că rugări incurse mai târziu nu se vor lua în considerare.

În fine se adaugă, că între competenții de egală cualificațiune se vor preferii fii înpăduriților Comunității de avere.

Din ședința Comitetului Cmunității de avere ținută la Caransebeș în 4 Iulie 1898.

Mihail Popovici. Patricius Drăgălina.
Ilie Curescu. 295,1—1.

Concurs.

Direcțiunea institutului de credit și economii **Bihoreana** societate pe acții în Oradea-mare, deschide concurs la posturile următoare:

1) **Un post de contabil** dotat cu un salariu anual de 1000 fl.

Cei ce doresc a recurge pentru acest post, au se documenteze, că au terminat academia comercială cu succes, că știu atât în conversațiune, cât și în scris limba română, maghiară și germană și pe baza cunoștințelor câștigate sunt în stare a conduce întru toate de sine stătătoriu contabilitatea institutului. Tot-odată contabilul ales de direcțiune va avé să depună o cautiune de una miie florin, în numărare seu în hârtii de valoare, seu ipotecă.

2) **Un post de cassariu**, dotat cu un salariu anual de 800 fl.

Cei ce doresc a recurge pentru acest post, au să documenteze, că pricep și contabilitatea și tot-odată au se depună o caucie de 1000 fl. în numărare, seu în hârtii de valoare admise spre acest scop de direcțiune. În cas de lipsă drept cautiune se primesc și ipotecă de tot sigură și acomodată spre acest scop.

Recureurile proveđute cu carte de botez și cu toate documentele trebuincioșe și adresate direcțiunei, sunt a se trimite subsemnatului președinte al direcțiunei în Oradea mare, cel mult până în 25 Iulie 1898 st. n.

Posturile de contabil și cassariu vor fi de a se ocupa la terminul fixat de direcțiune și comunicat cu respectivii funcționari îndată la alegerea lor; ér' salariile li-se vor pune încurgere numai dela timpul când vor intra în serviciul institutului.

Totodată li-se pune în prospect acelora, cari vor fi aleși de către direcțiune în posturile sus amintite, că salariile li-se vor mări îndată ce bilanțul primului an de gestiune va arăta un rezultat îndestulitoriu și profitul curat al institutului va concede urcarea acelora.

Dat în Oradea-mare, din ședința direcțiunei institutului de credit și economii „**BIHOREANA**“, societate pe acții, ținută la 4 Iulie 1898 st. n.

Iosif Vulcan, Dr. Coriolan Pop,
președ. al direcțiunei. director executiv.

Nr. 3102—1898.

Publicațiune!

P. T. public se aviséză, cum-că reuniunea țerei pentru cultivarea în lucrările de mână a deschis în Buda-pesta pentru durata ferilor de vară pentru învățătorii din provincă și în decursul întregului an școlar, pentru copii de școlă un curs, în care se dă instrucțiune în lucrările elementare, de mână și în întrebuintărea uneltelor de lipsă spre acest scop.

Se provocă deci toți acei, cari intenționéză, ca să între în această reuniune ca membri ordinarii seu ajutătorii, ca pentru înscrierea numelui în listă să se prezenteze la subscrișul căpitănat orășenesc.

Brașov, 30 Iunie 1898.
293,2—3. Căpitănatul orășenesc.

De arëndat seu

de vëndare.

În comuna **Satulung** (Săcele) se află de arëndat, eventual se vinde o

prăvălie cu cârciumă, licență de vëndare de beuturi spirtuoșe și cu trafică.

Arëndarea seu vëndarea localului cu toate drepturile se face în orice timp.

Reflectanții să se adreseze la **Ioan Stoica**,
Satulung (între mori) Nr. 22.

APE MINERALE au sosit

próspete și se capétă în toate farmaciile din Brașov cu prețuri ieftine.

Marele Hotel

Predeal

Situat Vis-à-vis de Gară deschis sub direcțiunea proprietarului

T. I. TEODORESCU,
Restaurant de I-ul rang.

— Beuturi escelente. —
Arangiamnt cu ziua și cu luna.
— Prețuri convenabile. —
282 G 30.

Tipografia A. Muresianu Brașov.

Avis.

Subsemnata administrațiune aduce la cunoștința P. T. public, cumcă băile reci și dușuri, 'i stau la dispozițiã în fiã care ți dela 9—12 și dela 2—7 ore afarã de Lunea, în care ți damele nu vor puté tolosi băile reci.

Administrațiunea băilor de puțină și vapor a Eforiei școlelor rom.
290, 3—5.

Vor Nachahmungen wird gewarnt.

Nr. 9380—1898.

Escriere de oferte!

Spre scopul predărei lucrărilor a două odăi dimpreună cu pivniță lângă cârciuma de pe locul tîrgului de vite (obor) preliminate cu 2273 fl. 58 cr. se va ține în 7 Iulie a. c. înainte de prânz la 10 ore în oficiul orășenesc economic o pertractare publică de oferte.

Ofertele timbrate au ca să conțină numele și locuinița oferentului, scădămîntul oferat în procente și un vadiu de 5% din suma preliminară.

Ofertele au de a se așterne până la amintita ți și órã la oficiul orășenesc economic, unde se pot examina tot-deodată în fie-care ți înainte de prânz în órele de oficiu condițiunile de oferte și clădit, precum și budgetul de spese și planul.

Brașov, 23 Iunie 1898.
Magistratul orășenesc.

Am onóre a aduce la cunoștința On. public, că cu începere de **Duminecă 26 Iunie a. c. vine la vëndare în Restaurația mea** din Tîrgul boilor Nr. 2

Bere originală de Steinbruch

prima calitate, păharu (3 deci) cu 8 cr.

Mă mulțumesc cu profit mic, numai se mulțumesc óșpeți mei numeroși. — Prețurile mâncărilor tot acelea.

Mulțumind pentru încrederea ce am avut până acuma, rog și de aci înainte se fiu onorat cu o cercetare numărósă.

Cu totă stima:

Georg Gabel

2 Tîrgul boilor. — Strada Porții 2.

223,4—4

De arëndat seu **KAMGARN NEGRU.**

Peruvien și Doscin.

Costume pentru bărbați

din lână curată, cu garanție, asortiment bogat, executare cu gust, cu prețurile fabricii recomandă

ADOLF F. MAZANEK

deposit principal al fabricii de postav din Timiș.

10—20

Strada Hirscher Nr. 20.

La cerere se trimite mostre gratis și franco.

Haveloks dela 10 fl. în sus.

— Prețuri ieftine ale fabricii. —

„ARIEȘANA“

Institut de credit și economii, societate pe acții,

Infintată de 11 ani.

în Turda (Torda), comitatul Turda-Arieș (Aranyostorda).

1. **Primesc depunerii** spre fructificare, atât dela particulari, cât și dela corporațiuni cu 6%, decât banii depuși nu se scot în timp de un an, seu în timp și mai îndelungat, solvind în casul acesta institutul și darea erarială după depunerii. Pentru depunerile făcute în timp mai scurt seu nedeterminat încă să dau 6%, der darea erarială are să o solvésca deponentul.

Depunerii până la suma de 100 fl. se pot rîdica ori-când. Sume mai mari sunt de a se însinua spre abdicere prealabil și anumit, sume: dela 100 până la 500 fl. cu 15 zile, dela 500 până la 1000 fl. cu 30 zile, și dela 1000 până la 2000 fl. cu 45 zile înainte. Permițînd starea cassei, depunerile se rîsplătesc îndată și fără abdicere. Depunerii și ridicării se pot face și prin postă și se resólvă cu reintórcerea ei.

2. **Acórdă credit** pe lângă cambii și obligațiuni cu caventi.
3. **Dă împrumuturi** pe lângă siguranță ipotecară și pe efecte.
4. **Acórdă credite fixe** pe lângă intabulare pe realități și case.
5. **Și cumpără** spre scopul plasării efecte publice, pe cari în cas de lipsă le póte lombarda.

Turda, în 21 Aprilie 1898.

236,9—10.

În numele direcțiunei:

Iuliu Bardosy, președinte.

Ioan Mesaroș, v.-președinte.